

ROZVOJ CESTOVNÍHO RUCHU A ÚZEMNÍ PLÁNOVÁNÍ

KONFERENCE AUÚP, ROŽNOV POD RADHOŠTĚM 20.–21. 4. 2017

I když se letošní jarní konference Asociace pro urbanismus a územní plánování ČR konala v dubnu, její účastníky vítal zasněžený Rožnov pod Radhoštěm a poletující sněh.

Konferenci zahájil předseda Asociace Petr Durdík v novém kongresovém sále hotelu Eroplán.

Dopolední program byl věnován zejména hostitelskému městu a kraji. Město představil jeho starosta Radim Holíš. Prezentoval Rožnov jako moderní turistické, kulturní a průmyslové centrum. Město bylo založeno v polovině 13. století na březích řeky Bečvy, dnes zaujímá rozlohu 40 km², má tři katastrální území s 16 800 obyvateli. Město je vstupní branou do Beskyd, s nedalekým Radhoštěm s kapličkou a sousoším Cyrila a Metoděje, a také sochou Radegasta. Svou polohou je Rožnov předurčen pro rekreaci a sport. Pro návštěvníky vytvá-

ří město zázemí v podobě ubytování, stravování, sportovních zařízení s opraveným koupalištěm a dalšího občanského vybavení. Městem prochází cyklostezka Bečva, po které je možno dojet do Karlovic a na opačnou stranu až do Tovačova. Z hlediska cestovního ruchu je největším tahákem skanzen Valašské muzeum v přírodě s množstvím dřevěných staveb a také rozhledna, která byla postavena v roce 2012 podle dochovaných plánů architekta Dušana Jurkoviče. Ve městě je pivovar, jehož součástí jsou pivní lázně. Atraktivní je i golfové hřiště vedle Rožnovské Bečvy. Ve městě podniká celkem 25 firem, které spolupracují s městem a navazují na tradici Tesly Rožnov s výrobou televizní techniky, ale také automobilového průmyslu. Historické centrum se rozkládá kolem náměstí a kostela, pro krátkodobou rekreaci využívají obyvatelé i návštěvníci park

vinoucí se celým městem a vytvářející zázemí skanzenu. Vedení města vypsallo architektonické soutěže na přístavbu městské knihovny a na kulturní centrum. Příjem z ubytování a lázeňských poplatků činil v Rožnově v roce 2016 téměř dva miliony korun.

Zlínský kraj představil jeho hejtman Jiří Čunek. Uvedl, že Rožnov je z hlediska atraktivity turistických destinací na třetím místě v kraji. V oblasti cestovního ruchu byly z programů ROP i IROP investovány do Beskyd a Javorníků významné finanční prostředky (např. rekonstrukce hotelu Soláň). O cestovním ruchu ve Zlínském kraji pak podrobně informovala Dana Daňová. Podíl cestovního ruchu na HDP Zlínského kraje činí kolem sedmi procent, což je cca pět milionů korun. V kraji funguje krajská destinační agentura, která vydává nemalé prostředky do marketingu v oblasti cestovního ruchu. Pokud jde o cestovní ruch, má kraj nízký počet rezidentů. Nejvíce jsou navštěvovány čtyři hlavní destinace (Zlínsko, Luhačovice, Valašsko, Slovácko) zejména turisty z Polska a Slovenska. Z významných atraktivit cestovního ruchu byly jmenovány například archeoskanzen Modrá u Velehradu spolu s nejdelším proskleným sladkovodním tunelem v Evropě – Živou vodou, zámek a Květná zahrada v Kroměříži, ZOO v Lešné, lázně Luhačovice a Bílé Karpaty, které jsou biosférickou rezervací UNESCO.

Foto © Tamara Blatová

Kongresový sál hotelu Eroplán – místo konání konference

Odbornou část konference uvedla Jitka Mejsnarová, která se zabývala problematikou cestovního ruchu z hlediska územního plánování a jeho významem pro území. Zaměřila se i na funkci rekreace a jejího možného členění v územním plánu. Zdůraznila, že plochy rekreace nejsou svým charakterem veřejným zájmem, protože pro to neexistuje legislativní opora. Mimo jiné se také dotkla střetů, které se v souvislosti s rekreací a cestovním ruchem objevují, například využití hodnot území pro cestovní ruch oproti potřebě jejich ochrany (zejména střet s ochranou přírody), kdy do těchto území přichází množství návštěvníků a je potřeba pro ně dobudovat dopravní a jinou infrastrukturu. Dalšími náměty k řešení jsou např. střety cyklotras a ÚSES a také střet cestovního ruchu a každodenní rekreace, kdy jsou návštěvníky vyhledávána místa, která jsou pro místní obyvatele devizou v podobě jejich denní dostupnosti. Jitka Mejsnarová se také zabývala problematikou územní studie krajiny, kterou dokreslila konkrétním příkladem možných řešení na Územní studii Šumava.

Na střety cestovního ruchu s ochranou přírody poukázal i František Jaskula z CHKO Beskydy. Cestovní ruch přináší do chráněného území nové stavby (např. hotely a lanovky) a nové aktivity (večerní lyžování), které ruší zvěť hlukem a světlem. Potřeba vody pro zasněžování vede k úbytku vody v řekách. Cestovní ruch narušuje klid místních obyvatel a ruší je také v jejich činnosti, ruší i zvěť. Podpora určité aktivity v území má tedy vliv na více oblastí života v území. Slovenský Peter Drevenec představil Pomoraví, společný projekt ČR – SR, zaměřený na cestovní ruch. Jedná se o studii česko-slovenského příhraničního území na Břeclavsku a území navazujícího na slovenské straně, zabývající se také krajinou, přírodou, kulturními a historickými hodnotami, potenciálem území a koordinací činností na obou stranách hranice.

Anna Bocian z polského Institutu územního rozvoje ve Wroclawi předvedla třístupeňový systém polského územního plánování, sestávající z úrovně celostátní, regionální (vojvodství) a místní (gmina). Regionální územní plánování je prezentováno plánem územního roz-

Foto © Tamara Blatová

Prezentace Romana Vodného a Tomáše Sklenáře

voje vojvodství. Plán obsahuje závazná ustanovení, kompetence, pomocí nichž uplatňuje vojvodství svá práva, a to od dopravy až po rozvoj rekreačních center. Přitom je také třeba přesvědčit obce pro vedení páteřní turistické sítě i využití oblastí vhodných pro turistiku, cykloturistiku apod. Při rozvoji cyklistiky jsou uplatňovány nástroje územního plánování (koncepce hlavní sítě cyklostezek, několikadenní cykloturistiky i projekční a prováděcí standardy pro architekturu cyklostezek), nástroje organizační, vzdělávací a osvětové.

S konkrétními zkušenostmi cestovního ruchu a územního plánu se podělila starostka Vimperka Jaroslava Martanová. Představila hodnoty území, zejména památky a jejich využití v cestovním ruchu, kdy město organizuje např. komentované prohlídky – zejména večerní. dopravu zelenými autobusy do Národního parku Šumava apod. V současné době město ukončuje analytickou část územní studie veřejných prostranství a zpracovává projektovou dokumentaci pro zklidnění dopravy. Paní starostka zdůraznila význam budování potřebné infrastruktury pro cestovní ruch, kdy by město mělo spolupracovat s místními podnikateli, sportovními kluby i zájmovými spolky.

O zkušenostech městského architekta s rozvojem cestovního ruchu v Olomouci hovořil Stanislav Žerava. Uvedl, že městský architekt je kvalifikovanou osobou s odborností a zároveň apolitickým členem správní struktury města jako poradce politické reprezentace. Stanislav Žerava se zabýval pozitivní-

mi a negativními dopady cestovního ruchu a položil otázku, zda je nárůst cestovního ruchu z globálního hlediska udržitelný. Cestovní ruch je součástí strategie rozvoje města, ale nejprve je potřeba provést analýzu, zvážit různá hlediska, vyhodnotit stav a potřeby cestovního ruchu – to vše následně promítnout do územního plánu, včetně potřebné regulace cestovního ruchu.

V podvečer se rozvinula panelová diskuse, kterou velmi vtipně moderoval Radim Perlín z Přírodovědecké fakulty UK. Panelisté byli vybráni tak, aby odpovědi na položené dotazy vyjadřovaly názory státní správy, kterou zde reprezentovala Romana Vačkářová z Krajského úřadu Jihočeského kraje, samosprávy zastoupené starosty Radimem Holišem a Jaroslavou Martanovou, městského architekta Stanislava Žeravy a také projektantů a vysokoškolských pedagogů zastoupených Petrem Durdíkem. Panelová diskuse se nesla v duchu těchto témat: cestovní ruch jako nástroj územního plánování; role veřejné správy při přípravě záměrů rozvoje cestovního ruchu; vztah mezi jednotlivými nástroji územního plánování; možnost ovlivnění cestovního ruchu jako jednoho z faktorů územního rozvoje při přípravě a realizaci územního plánu. Z diskuse vyplynulo, že není vhodné považovat cestovní ruch za nástroj, že je prvkem, jednou z částí rozvoje území, ale že je často chápán pouze ve své zúžené podobě, tedy že se často nahrazuje slovem růst. Z hlediska cestovního ruchu má územní plánování role tradiční, např. vymezuje plochy pro rekreaci

s využitím potenciálu území. Územní plán by ale také měl mít i role méně tradiční, např. přispívat ke kultivaci veřejných prostranství, veřejné zeleně, lokalit pro krátkodobou rekreaci. Tato role však již koliduje s legislativní přípustností. Mezi cíle územního plánování by měl patřit i cíl směřující k zajištění dlouhodobého, realistického a udržitelného cestovního ruchu. Územní plán stanoví cíle, promítne je do koncepce rozvoje území, zastavitelných ploch atd. Realizují je investoři a developeři za dohledu a regulace dotčenými orgány a kontroly veřejnosti. Přitom je třeba, aby územní plán nebyl jen dohodou o funkčním využití ploch, ale i o využití prostorovém. Ve výměně zkušeností a názorů se pak volně pokračovalo i při společenském večeru.

Páteční dopolední blok zahájil Matěj Jindrák z VUT Brno, který obsadil druhé místo ve studentské soutěži. Představil svůj projekt univerzitního kampusu Poveglia na ostrově v benátské laguně. Malou plochu ostrova zajímavým řešením rozšířil na vodní plochu a vytvořil tak plovoucí struktury s vysokoškolskými kolejemi na pontonech.

Předseda správní rady Nadace pro rozvoj architektury a stavitelství Jan Fibiger seznámil přítomné s Akčním plánem ČR pro rozvoj digitálního trhu Stavebnictví 4.0, který by měl přinést úplnou digitalizaci i do procesu územního plánování. Uvedl řadu příkladů současného využití nových technologií, od procesu výroby stavebních hmot po družicové řízení úpravy povrchu dálnic. Jan Fibiger také připomněl účastníkům konference blížící se termín uzávěrky (červen 2017) soutěže Urbanistický projekt roku 2017.

Ekonomický pohled na cestovní ruch přinesl Jiří Mejstřík. Zabýval se nejen počtem osob vyjíždějících a přijíždějících do ČR, ale i problematikou nákladů a výnosů cestovního ruchu. Ty tvo-

ří v ČR necelá tři procenta HDP (cca 110 mld. Kč). Jiří Mejstřík uvedl, že je domácí cestovní ruch stále nedocenen a že je potřeba rozvíjet pro něj materiální základnu. Česká republika by měla participovat na veřejných výdajích do materiálních i nemateriálních kapacit a aktivit cestovního ruchu, jež mohou být impulzem rozvoje měst a obcí.

Na tento příspěvek navázal starosta Lipna nad Vltavou. Zdeněk Zídek, který na příkladu své obce ukázal, jak cestovní ruch přispěl ke změně malé, po sametové revoluci zadlužené a zchátralé obce založené v padesátých letech spolu s vybudováním vodní nádrže v obec životaschopnou. Tato změna se podařila díky myšlence využití území pro rekreaci nejen v létě, ale celoročně s využitím lyžařských tratí, a to i v sousedním Rakousku. Úspěch se dostavil díky každodenní spolupráci s architektem a kvalitnímu územnímu plánu.

Další příspěvek konference byl věnován golfovým hřištím v obrazu hlavního města Prahy, kterou přednesl Jaroslav Novák. Golf je dnes chápán jako součást rekreační infrastruktury, nová hřiště vznikají často v znevýhodněných lokalitách a dochází i k posunu chápání golfu z hlediska ochrany přírody.

Problematicke soužití obcí a golfových hřišť se později ve svém diskusním příspěvku věnoval také Jaroslav Dokoupil. Tuto problematiku předvedl na konkrétním příkladu obce Kořenec a tamního golfového klubu. Z jeho příspěvku vyplynulo, že při přiměřené výši prostředků vložených do území a pokoře a respektu ke stávajícímu osídlení lze zajistit koexistenci. Uvedl, že v souvislosti s umístěním hřiště došlo nejen k oživení cestovního ruchu, ale i k celkovému zlepšení dříve upadající obce. Zároveň uvedl, že i pozitivní záměr pro území má svá negativa, např. v podobě špatného působení nevhodně řešených staveb.

Vybranými aspekty cestovního ruchu ve středoevropském prostoru z hlediska dopravní infrastruktury se věnoval Milan Körner. Zajímavá byla některá zjištění – např. že lázeňství se projevuje na prosperitě měst jen výjimečně a i vynikající dopravní napojení někdy nemá pro rozvoj cestovního ruchu v obcích, kde nejsou turistické atraktivity, podstatný vliv.

Zkušenosti s hodnocením rekreace v územně analytických podkladech přednesla Romana Vačkářová. Koncepce cestovního ruchu má úroveň celostátní, krajskou a obecní. Ve svém příspěvku se Romana Vačkářová zabývala tím, co je potřeba z hlediska cestovního ruchu zkoumat – jde zejména o potenciál území, dostupnost infrastruktury a směřování cestovního ruchu v daném území. Nastolena byla i řada otázek souvisejících s dostatečností zkoumaných jevů – kdo má provádět hodnocení, jaké jsou limitní kapacity pro udržitelný rozvoj cestovního ruchu apod.

Na závěr konference vystoupili zástupci Ministerstva pro místní rozvoj Tomáš Sklenář a Roman Vodný s informací o novele stavebního zákona. Mezi pozměňovací návrhy, které prošly ve sněmovně třetím čtením, jsou například prodloužení platnosti starých územních plánů do konce roku 2022, úprava způsobu vyhodnocování potřeby vymezování zastavitelných ploch, způsob odevzdávání ÚPD ve strojově čitelném formátu, upřesnění okamžiku nabytí účinnosti PÚR nebo její aktualizace, problematika oprávněného investora. Další informace MMR se týkala prodloužení termínu pro příjemce dotací na pořízení územní studie z IROP.

Předseda AUÚP Petr Durdík vyzdvihl na samotný závěr konference význam vlivu cestovního ruchu na rozvoj území a vyjádřil přesvědčení, že je důležité, aby se tímto tématem zabývaly všechny zainteresované složky v území.

*Ing. arch. Milada Chroboczková
Ústav územního rozvoje*